

Havsörnens rike

Flatanger är det bästa stället i Europa för att fotografera havsörnar. Antingen full

action till havs, då de sveper ner och tar sitt byte alldeles vid båten, eller full action framför gömslena på kusten eller i vinterfjället, då de slåss runt åtlarna. Här kommer dessa otroligt imponerande rovfåglar mycket närmare dig än nästan någon annanstans i världen.

TEXT: STAFFAN WIDSTRAND & BRUTUS ÖSTLING FOTO: STAFFAN WIDSTRAND



Ole Martin Dahle, den välkände "Eagle Man", har sedan över tjugo år tillbaka byggt upp ett förtroende hos de lokala örnarna här, så att de nu vågar komma ner helt nära hans båt och gömslen. Möjligheterna att fotografera havsörn här är helt enkelt extremt bra."

"Fish is out, Eagle is coming!" Ole Martin Dahle har just kastat ut fisken som ska locka till sig havsörnen. Han styr båten i rätt position så att vi sex fotografer kan "skjuta" åt vänster så vi får vinden i ryggen, för då kommer havsörnen rakt emot oss. Vi har även solen från samma håll, vilket gör att vi slipper fula skuggor på ena sidan av örnen. Sedan kommer dyket. Kamerorna smattrar medan örnen elegant med ett plask plockar upp fisken. Fram med klorna på en bild, i nästa bild griper örnen fisken och kroppen är nu rakt ovanför fisken. I nästa bild skjuter kroppen framåt, och sedan skymmer de stora vingarna nästan huvudet, men ögat syns ibland mellan de olika vingpennorna. Efter några vingslag lyfter örnen och vänder runt. Den rundar fören, medan Ole Martin svänger med så att vi hela tiden kan följa örnen från den position vi har i båten.

Ole Martin har sedan några år sedan skaffat sig en större och snabbare båt. På en eftermiddag hinner vi långt bort till grannfjordarna, och även till en fjord en bra bit söderut. Vi passerar öppet hav och stora fjordar i den extremt sjö-säkra båten, om bara vädret något så när är med oss. Väl inne i fjordarna är vattnet oftast lugnt. De mäktiga bergen som bildar fonden både skyddar mot vinden och ger oss en dramatisk bakgrund i bilderna.

Ett besök uppe hos Ole Martin i Flatanger innebär inte bara en fotografisk explosion av bilder man kanske bara drömt om. Det är en naturupplevelse i sig av högsta klass med havsörnar, hänförande fjordmiljöer och dramatiskt stupande berg. Här fotograferar vi örnar som dyker stuprätt nedåt och sedan rätar upp färderna då de

närmar sig fisken. Den fångade fisken tas sedan under häckningstiden till boet, och andra årstider slår sig istället havsörnen ofta ner i ett träd eller på en klippa för att avnjuta fångsten. Medan den sitter i trädet eller på stenen närmar vi oss försiktigt örnen. Ole Martin har gjort det här många gånger förut, och han vet precis hur han ska göra för att ta oss närmare utan att skrämma iväg örnen.

Det här händer inte bara en eller två gånger om dagen, även om det hade varit häftigt nog. Tio dyk är närmast ett minimum under en kväll. Ibland blir det tjugofem örndyk, särskilt under häckningstiden. På morgonen blir det kanske något färre dyk, men det handlar ändå om tio-femton försök som ges oss för att vi ska få chans till de där perfekta bilderna.

Den som skulle misslyckas med de första fem-tio dyken kommer ändå att få bilderna. Vi får så många möjligheter, och ofta krävs det några örndyk för att man ska komma på bästa fototekniken. Å andra sidan är det inte ovanligt att kanonbilderna sitter redan vid första dyket. Vindriktningen, vädret och ljusets riktning spelar naturligtvis en stor roll. Men Ole Martin vet precis var han ska placera båten för att vi som följer med ska få de bästa bilderna.

Ibland kommer det flera örnar. Och då blir det ofta bråk, med olika sorters luftakrobatik, innan en av dem ger sig av. Under vintern blir det inte lika många dyk, men örnarna kommer istället ofta närmare. De tycks väldigt angelägna, och det händer då och då att örnen flyger bara några meter ovanför båten. Då kastar Ole Martin en fisk rakt upp som oftast fångas direkt av havsörnen.

Men det blir inte bara havsörnar, utan också mängder av gråtrut, havstrut, silltrut, tretåig mås med flera på nära håll.

Här har man chansen att fotografera massor med "måker", som Ole Martin säger på norska. Faktum är att en betydande del av alla måsbilder som tas i Europa tas just här, ljuset är ofta fantastiskt, måsarna är nära och den som inte tidigare insett hur mycket roliga bilder man kan göra med måsar och trutar kommer kanske i slutänden ändå att komma hem mer intresserad av att plåta trutar än havsörnar.

På sommaren brukar några små öar strax utanför hamnen i Lauvsnes dessutom bebos av häckande kustlabbar. Då blir det action. Deras luftakrobatik när de försöker stjåla trutarnas mat är makalös. Och det går snabbt. Men vi får många försök, och det blir bilder.

Sedan finns ju dessutom gömslena. Vintertid för kungsörn, havsörn, korp och räv uppe på fjällkanten, med snöomöjligheter från november till mars. Där man ser örnarna mot en massiv fjällsida som bakgrund och med flera snygga träd runtomkring för dem att sitta i. En åtel med trafikdödat vilt och ett öppet läge. En stor del av året fungerar också duvhökgömslet bra, med flera olika duvhöksindivider som regelbundna gäster. Dessutom ekorrar, nötskrikor och diverse småfåglar.

Med natur, väder och vilda djur kan man givetvis aldrig vara helt säker, men möjligheterna till att fotografera havsörn här är extremt bra. Så bra att det knappast finns någon plats i världen som kan mäta sig med denna. Vad gäller kungsörnsfoto så är också de gömslena i världstoppen.





Att resa till öarna i Flatanger

Bästa färdvägen

Lättast är att köra hit till Lauvsnes, Flatanger, med egen bil via Trondheim och Steinkjaer, eller ta flyg till Trondheims flygplats. Därifrån tar man lätt tåget till Steinkjaer, varifrån Ole Martin plockar upp många besökare mot en liten avgift. Eller så hyr man en bil och kör själv från flygplatsen eller från Steinkjaer. Bussar går också, för den som vill spara lite pengar.

Bästa perioden

Flatanger är bra året runt. På sommaren, under häckningssäsongen blir det flest örndyk, eftersom örnarna då har flera till munnar att mätta. Men att fara ut med Ole Martin i båt till örnarna kan egentligen göras året runt, bara vädret tillåter. På vintern är örngömslena i fjällkanten och duvhöks- och ekorrhömslet i skogen också en höjdare. Året runt kan man se mycket älg och rådjur i bygden, särskilt i maj-juni då djuren kommer ut på fälten för att beta gräs, och i september-oktober då alla djuren har sina fina vinterpälsar på. Att se femton älgar och tjugofem rådjur på en kväll är inte ovanligt, och djuren här är mindre skygga än på många andra håll.

Transport

Lokala transporter kan Ole Martin hjälpa till med, annars kan man använda den egna eller hyrda bilen.

Hotell

Logi till exempel i familjen Dahles fina gästhus, "Örneredet" kallat, i enkel eller dubbelrum, med delad dusch/toalett och fullständiga matlagingsmöjligheter i ett fint kök, eller annars finns också rum på hotellet Zanzibar Inn, där det också finns en restaurant. Ole Martin har per idag sovplats bara till cirka sex personer i sitt gästhus, men utbyggnadsplaner finns.

Mer att göra

Efter ett besök i Flatanger finns dessutom en utmärkt möjlighet till en perfekt förlängning bland myskoxar, älgar, hökugglor och kanske fjällrävar i Dovrefjäll. Särskilt under september-oktober, i februari-mars och sommartid. Den mycket uppmärksammade och prisvinnande norska fotografen och poetiskt kreativa bildskaparen Wenche Dahle bor i Flatanger, där kust, hav, örnar, måsar, älgar, detaljer, berg och skog utgör basen för många av hennes kompositioner. Wenche är dessutom gift med Ole Martin. Man kan också boka alltsamman genom Wildnaturefotoresor.se

Vädret i Flatanger

Klimatet här är atlantiskt, så det betyder oftast svala somrar, relativt milda vintrar, ofta blåst och en ökad risk för nederbörd. Men där är många strålande dagar, ibland är havet helt lugnt och stilla, fantastiska solnedgångar, snöig vinter (eftersom gömslena ligger en bit upp i fjället). Dessutom växlar vädret ständigt. Man säger här att "om du inte gillar vädret, så vänta några minuter."

Fotoutrustning

För örnfoto är teleobjektiv en självklarhet, så långa du har, från 400mm till 800 mm, men eftersom de ofta kommer så nära båten, så kan till och med vidvinkel eller en kort zoom ibland vara ett bra val.

Fotosidan och Wildnaturefotoresor.se har startat ett samarbete kring fotoresor. Det innebär att vi kommer ha gemensamma reportage om resmål i Fotosidan Magasin. Vi kommer även genomföra arrangemang tillsammans och erbjuda Plus-medlemmar rabatterade priser på resor.